

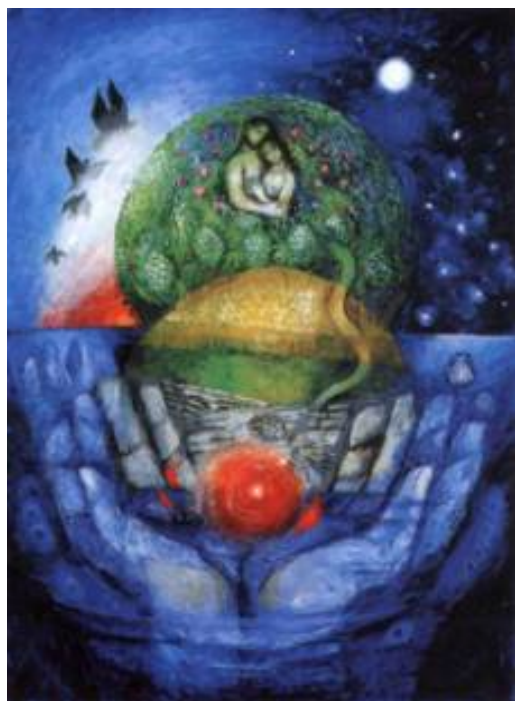
KATECHETICKÉ OZVENY

Informátor a metodický pomocník pre katechétov Spišskej diecézy

Šk. r. 2006/2007

č. 1

„A Boh videl, že všetko, čo urobil, je dobré.“ (porov. Gn 1,31a)

Aký krásny, farebný obraz! Také je celé Božie stvorenie. Povstalo z Božích rúk. To sú tie veľké ruky. Vyzerá to tak, ako keby držali niečo veľmi cenného. Ruky sú ponorené do modrej vody. Je tam aj kamenný múr a v ňom skameneliny. Upozorňujú nás na to, že naša zem jestvuje už mnoho stáročí, ba mnohé milióny rokov! Naša zem má už veľmi dlhé dejiny! Začiatok zeme si dnes vysvetľujeme ako **pravýbuch**. To je tá veľká, vybuchujúca červená guľa. Tento začiatok – to nám chce maliar povedať – leží v Božích rukách.

Predĺžením ruky sú ryby a mušle. Vo vzduchu lietajú vtáci, na nebi vidíme hviezdy a svetlo, na zemi rastliny a zvieratá. To všetko patrí k Božiemu stvoreniu. Keď vidíme, že rastliny a stromy kvitnú, vtáci lietajú, človek sa smie tešiť, lebo celý tento krásny svet Boh daroval človeku.

Tu ich vidíme v strede ako Adama a Evu. Aj oni sú časťou tohto sveta. Aj ich (našich blízkych) musíme ochraňovať a starať sa o nich ako o veľký poklad. Niekedy nám to veru padne ťažko. To nám pripomína ten had v obraze.

(Kinder-Bibel, mit Bildern von Sieger Köder, Stuttgart, 1995, preklad a úprava pôvodných textov E. Plešková)

OBSAH

Úvodná meditácia k obrazu Stvorenie	1
Úvodník	2
Info	4
Odborný poradca – skupinová práca žiakov.....	7
Ako aktivizovať – Desatoro	6
Ponúkame	7
Príležitostná katechéza – Hriech prarodičov	8
Meditácia k obrazu Stvorenie (pre dospelých).....	11

ÚVODNÍK

So začiatkom nového školského roka sa pre žiakov a učiteľov naplno obnovuje výchovno-vzdelávací proces a dialóg viery. Pre kňazov, katechétov, učiteľov náboženstva a kresťanských vychovávateľov nastáva čas práce a svedectva pri šírení evanjelia. Škola, farnosť, rodina a cirkevná skupina sú školou viery a života. V týchto základných katechetických prostrediach sa uskutočňuje dialóg viery. V ňom veľmi záleží na tom, nakoľko si tí, čo prijímajú evanjelium vo forme katechetického poučenia, výchovy a uvádzania do kresťanského života, osvoja nielen základné náboženské vedomosti, ale získajú aj potrebné zručnosti, návyky a kresťanské postoje. Mladí ľudia túžia byť oslovení Bohom prostredníctvom konkrétnej osoby kňaza, katechéty, rodiča, veriaceho, ktorý je skutočný učiteľ a svedok viery.

Vo svojej životopisnej knihe Benedikt XVI. spomína na svoje katechetické povinnosti z mladých kňazských rokov takto: „K týmto povinnostiam som pristupoval s istými obavami. No čoskoro sa mi práca s deťmi v škole, s čím bolo samozrejme spojené aj stretávanie sa s rodičmi, stala veľkou radosťou, a rýchlo som sa spriatelil aj s viacerými skupinami katolíckej mládeže. Pravdaže, začal som si všímať aj to, aké vzdialené od viery bolo myslenie a život mnohých detí, aké malé zázemie nachádzalo vyučovanie náboženstva v živote a zmýšľaní rodín. Nemohol som si tiež nevšimnúť, že spôsob práce s mládežou, ktorý by stále budoval na tom, čo vyrástlo v medzivojnovom období, by už v zmenenej novej dobe neobstál a že sa treba rozhliadnuť po nových formách práce.“ (RATZINGER.J. – BENEDIKT XVI.: *Z môjho života, autobiografia*. Trnava: Dobrá kniha 2005, s. 61.)

Práca s mladými ľuďmi si vyžaduje veľký potenciál viery, odvahy a radosti z toho, že môžem iným odovzdať Krista a jeho poslanstvo. V cirkevnej katechetickej službe sa uskutočňuje jedinečná premena človeka v žiaka a nasledovníka samého Krista. Táto premena najmä u katechizovaných v období mladosti, pri prechode od detských predstáv vo viere k vyspelým a zrelým názorom, je spojená s ťažkými krízami a stavmi hľadania. V týchto fázach náboženského vývoja a rastu vo viere je dôležité, aby títo hľadajúci mladí ľudia našli u kňazov a katechétov primerané vysvetlenie, prehĺbenie náboženských právd a návod na ich uplatnenie v každodennom živote.

Zo spomínanej skúsenosti a úvahy terajšieho Svätého Otca vyplýva, že našu obavu z nedostatočnej kompetentnosti v katechetickom dialógu viery s mladými sa nám podarí odstrániť radosťou z povolania, ktorého sa nám od Cirkvi dostalo a jeho uvedomenie si, ďalej osobným kontaktom s deťmi, mládežou, rodičmi katechizovaných detí a s pomocou nových foriem katechetickej práce. Napriek tomu, že máme vypracované osnovy vyučovania náboženstva, katechetické programy pre farskú a rodinnú katechézu, učebnice náboženstva, metodické príručky pre školské vyučovanie náboženstva a sviatostnú katechézu, ako najdôležitejší sa ukazuje osobný kontakt s Bohom a s tými, ktorým hlásame Ježiša Krista a jeho evanjelium.

Ježiš aj v tomto novom školskom a katechetickom roku vstupuje do našich katechetických spoločenstiev a ich podujatí v škole, vo farnosti, v rodinách a spoločenstvách. To On je cesta, pravda a život, ktorý sa ponúka. (porov. Jn 14, 6) Kto ho miluje a zachováva jeho slová, ten ne Stratí orientáciu. Kto sa snaží žiť podľa evanjelia, naučí sa v týchto katechetických spoločenstvách a podujatiach rozoznávať pravdu od klamstva, dobro od zla, pravú vieru od jej deformácie. Rozozná pravý život od prázdneho snenia a ilúzie.

Drahí katechéti, nový školský a katechetický rok bude pre Vás novým Božím darom a výzvou pracovať pre Božie kráľovstvo v škole viery a života. Pre mnohých z Vás bude časom osobného duchovného i profesijného zdokonaľovania svojich duchovných, učiteľských a vychovávateľských kompetencií. Usilujte sa o úprimný a radostný dialóg s Ježišom a s Vašimi katechizovanými! Na hodinách náboženstva v škole a vo farnosti zažite s deťmi, mládežou a s dospelými (najmä s rodičmi) radosť z pravdy, radosť z prenikania do Božích tajomstiev a tiež radosť z toho, že môžete byť lúčmi svetla pre iných. V tom Vám chceme pomáhať v mene diecézneho otca biskupa aj my, pracovníci Diecézneho katechetického úradu. Aj v tomto školskom a katechetickom roku sme pripravili program podujatí katechetickej formácie a metodického poradenstva. Účasť na ňom Vám dá návod ako viesť dialóg viery s katechizovanými. Už teraz sa tešíme na naše spoločné stretnutia na metodických dňoch, seminároch, tvorivých dielnach, individuálnych konzultáciach a duchovných obnovách.

Nech Vám Pán dáva silu, odvahu, vieru a radosť do Vašej katechetickej práce!

Spišská Nová Ves, 8.09.2006

Vaši kolegovia z DKÚ (Šk)

INFO

VZDELÁVACÍ PROGRAM

V tomto školskom roku nedostanete vzdelávací program na súkromné adresy z Metodického centra z Bratislavy. Kompletný vzdelávací program Metodického centra nájdete na www.mcpo.sk a www.mctba.sk. Vzdelávací program pre našu diecézu Vám predkladáme v rámci Katechetických ozvien, zároveň uvádzame predbežné termíny, v ktorých sa jednotlivé podujatia uskutočnia.

Prosíme Vás, aby ste sa na podujatia (okrem bodov 1.2. a 2.3.) predbežne **prihlásili**, formou **prihlášky**, ktorá je súčasťou Katechetických ozvien.

Vzdelávací program pre učiteľov NV/N Spišskej diecézy v šk. r. 2006/2007

1	Semináre	
1.1.	Využitie prezentácií na hodinách NV/ N a v záujmových krúžkoch. Veni sancte – stretnutie s diecéznym biskupom <i>Učítelia NV ZŠ a SŠ</i>	2. 9. 2006 - Ružomberok
1.2.	Metodicko-formačné stretnutie učiteľov NV/N <i>Učítelia NV ZŠ</i> <i>Učítelia NV SŠ</i>	10. 10. 2006 - Horný Spiš 11. 10. 2006 - Podtatransko 12. 10. 2006 - Liptov 17. 10. 2006 - Orava 20. 10. 2006 - Dolný Spiš 18.10. 2006 - Orava, Liptov 19.10. 2006 - Spiš,Podtatransko
1.3.	Metodické stretnutie začínajúcich učiteľov NV/N <i>Učítelia NV ZŠ a SŠ</i>	9. 11. 2006 Sp. N. Ves, DKÚ
1.4.	Metodika hospitácie vyučovacej hodiny NV/N <i>Metodici a zodpovední za vyuč. NV/N v diecéze</i>	november 2006
1.5.	Práca s pracovným zošitom a jeho praktické využitie na vyučovacej hodine <i>Učítelia NV ZŠ</i>	február 2007
1.6.	Vyučovanie náboženstva a religiozita dospievajúcich - katechetický most medzi Spišskou a Krakovskou diecézou <i>Učítelia NV ZŠ a SŠ</i>	marec 2007- Dr. hab. T. Panuś, ThDr. J. Škantár, PhD. Poprad, Ružomberok
2.	Priebežné vzdelávanie	
2.1.	Integratívne formy vyučovania NV/N Rozsah 3 dni - <i>Učítelia NV ZŠ a SŠ</i>	marec 2007, Sp. Nová Ves
2.2.	Psychosociálny výcvik Rozsah 3 dni - <i>Učítelia NV ZŠ a SŠ</i>	júl 2007
2.3.	Formácia viery učiteľov NV – duchovné cvičenia Rozsah 3 dni - <i>Učítelia NV ZŠ a SŠ</i>	júl – august 2007

BIBLICKÁ OLYMPIÁDA v šk. r. 2006/07

V tomto roku sú predmetom súťaže knihy Svätého písma: **GENEZIS a LIST RIMANOM 1-11** kapitola. Propozície a prihláška do súťaže sú v prílohe Katechetických ozvien. Zároveň ich nájdete ich aj na www.kpkc.sk a na www.infovek.sk/predmety/rimskokatolnab/projekty.

K propozíciám bude odborníkmi vypracovaný exegetický a spirituálny rozmer súťaže, ktorý vám zašleme na vaše osobné e-mailové adresy. Pre žiakov sú tieto knihy Svätého písma vytlačené samostatne (aj kniha Exodus na rok 2007/08) a sú uvedené v rubrike PONÚKAME.

VÝTVARNÁ SÚŤAŽ – Biblia očami detí a mládeže v šk. r. 2006/07

V spolupráci s KPKC organizujeme výtvarnú súťaž, ktorá má v našej diecéze a pomaly už i na celom Slovensku svoju tradíciu. Propozície sú v prílohe Katechetických ozvien. Dávame do pozornosti zvlášť zameranie súťaže a dodržiavanie termínov postupových kôl.

PROJEKTY

Katolícke pedagogické a katechetické centrum v Spišskej Novej Vsi ponúka školám nasledujúce výchovné projekty: *Deň sukni* – výchova k ženskej elegancii, *Darček v škatuliach* od topánok – výchova k deleniu sa a pomoci sociálne slabším rodinám, *Modlitby za školy* (druhý ročník) – zvýrazniť dôležitosť kresťanských hodnôt pri výchove, zodpovednosť za evanjelizáciu školského prostredia, *Enviroprojekt* trochu inak – zberom kvalitného plastu k pomoci misijným staniciam, *Ján Pavol II.* – teleprojekt II. ročník – pripomenúť si poslanstvo Svätého Otca, *Pozvánka na koncil* – teleprojekt – spoznať poslanstvo II. vatikánskeho koncilu. Podrobnosti o všetkých výchovných projektoch nájdete na: www.kpkc.sk

ODBORNÝ PORADCA

SKUPINOVÁ PRÁCA ŽIAKOV

Človek je tvor spoločenský, takže rád pracuje v skupinách. Ak nejaká činnosť žiakov zaujme, radi ju robia v skupine – tým sa práca pre nich stane zábavnejšou. Tu je však kladený vysoký nárok na učiteľa – aby bol schopný riadiť prácu v skupinách zmysluplne.

Je vhodné využívať túto formu práce zvlášť s mladými ľuďmi, ktorí majú v sebe túžbu po zdieľaní a zážitku, avšak svoje skutočné názory sa hanbia vyjadrovať pred dospelými. V menšej skupine sa žiaci necítia anonymne, môžu sa lepšie spoznávať a prezentovať svoje názory a prežívanie, čo sa javí ako nevyhnutné zvlášť v náboženskej výchove.

Prínos pre žiakov

Práca v skupine umožňuje zvyšovanie komunikačných kompetencií, slovnej zásoby, učí vzájomnému počúvaniu, chápaniu a prijímaniu stanovísk druhého, učí navrhovať riešenie problému. Žiaci majú možnosť precvičovať si také duševné schopnosti ako je tvorivosť, hodnotenie, zhrnúť poznatky získané vlastnou činnosťou do syntézy a analýzy. Zároveň sa učia sociálnym zručnostiam, napríklad schopnosti pracovať a komunikovať s inými. Je veľkým prínosom pre nesmelých žiakov, ktorí nikdy nevystúpia pred celou triedou, ale do práce v skupine sa nechajú vtiahnuť.

Skupinová práca je činnosť zábavná sama osebe a zároveň skrýva v sebe obrovský učebný potenciál. Vyžaduje, aby si žiaci roztriedili novú látku a aby pre nich táto látka mala osobný zmysel. Táto práca vedie žiakov aj k tomu, aby preberali za učenie zodpovednosť. Skupinová práca je dynamická vyučovacia stratégia so značnými výhodami.

Príprava učiteľa

Pri príprave na hodinu si treba najprv určiť cieľ vyučovacej hodiny a overiť si, či sa tento cieľ dá dosiahnuť metódou skupinovej práce. Potom si treba vyhľadať pomôcky a pripraviť zadanie činnosti, ktoré má byť konkrétne, jasné, stručné a prehľadné. Táto práca poskytuje dobrú príležitosť pracovať s knihami, novinami, časopismi, videoprogramami, citátmi, prezentácia-

mi a podobne, s ktorými žiaci inokedy nepracujú. Učiteľ nesmie zabudnúť nechať čas na diskusiu, počas ktorej činnosť spoločne so žiakmi vyhodnotí. Úlohu môže hodnotiť celá trieda, alebo zapisovatelia jednotlivých skupín oboznámia triedu so svojimi výsledkami – učiteľ ich môže zapisovať na tabuľu. Niekedy možno prácu vyhodnotiť s každou skupinou samostatne.

Zostavenie kooperatívnej skupiny

Početnosť skupiny závisí na type zadanej činnosti. Veľká skupina (5 a viac):

- viac si bude istá správnosťou svojich zistení a skôr sa odváži oponovať názorom učiteľa,
- je väčšia pravdepodobnosť, že úlohu správne vyrieši,
- bude mať viac skúseností pre prípadné argumenty,
- obchádzanie skupín zaberie učiteľovi menej času,
- pomalšie sa rozhoduje a zložitejšie sa na niečom dohodne.

Menšia skupina (4 a menej):

- môže riešiť viac úloh,
- bude menej tých, ktorí sa len pasívne prizerajú,
- rýchlejšie sa rozhodne.

Ako rozdeľovať žiakov do skupín

Náhoda - každému žiakovi sa prideli číslo skupiny. Takéto skupiny môžu byť zo začiatku trochu rozpačité, čo učiteľovi môže i nemusí vyhovovať.

Kamarátstvo – žiaci si vytvoria skupiny ľubovoľne, učiteľ však jasne určí počet členov skupiny a trvá na ňom. Takéto skupiny sú medzi žiakmi obľúbené, nemusí sa to vždy zhodovať s učiteľovým učebným zámerom. Môžu byť dokonca prekážkou, ak chce učiteľ pôsobiť na zmenu názorov a postojov žiakov.

Výsledky žiakov – učiteľ môže rozdeľovať žiakov podľa ich výsledkov v učení (bystrí, priemerní, pomalší), alebo môže vytvoriť rôznorodé skupiny s veľkými odlišnosťami medzi žiakmi, napr. vek, pohlavie, rodinné prostredie, povaha, vedomosti a pod. Takéto skupiny bránia žiakom v zaujatosti a umožňujú, aby sa učili jeden od druhého (zvlášť vtedy, ak učiteľ chce formovať názory a postoje žiakov).

Zasadačí poriadok – tento spôsob sa používa najčastejšie, doporučuje sa však vyberať nie žiakov sediacich vedľa seba, ale tých, ktorí sedia za sebou.

Ako viesť činnosť v skupinách

Skupina by mala mať svojho hovorcu alebo zapisovateľa. Učiteľ vyberá žiakov tak, aby sa vystriedali počas roka všetci. Učiteľ sa musí presvedčiť, či úlohu vysvetlil zrozumiteľne, stanoví časový limit. Na začiatku nechá žiakov pracovať samostatne, potom skupinky obchádza a kontroluje ako pracujú: či na niečo nezabudli, čo si zapísali, či rozumejú, alebo či majú nejaké otázky. Počas skupinovej práce by učiteľ nemal hovoriť k celej triede, je to rušivý moment. Ak je to nutné, vyzve skupiny, aby prerušili prácu a venovali mu pozornosť. Pri obchádzaní skupín sa učiteľ pristavuje pri skupinkách na rovnako dlhý čas, sadne si na úroveň žiakov a navodí atmosféru spolupráce, nie kritického hodnotenia. Po skončení práce požiada učiteľ o prezentáciu ich záverov. Skupiny sa väčšinou o svoju prácu vzájomne zaujímajú. Učiteľ nesmie zabudnúť na komentovanie a zhrnutie všetkých poznatkov, ku ktorým sa skupiny dopracovali. Tu je vhodný priestor na modlitbu – zahrnúť do nej to, k čomu sme počas práce dospeli – ďakovať, alebo prosiť.

Neskúsení učitelia dávajú skupinám úlohy, na ktoré nie sú dostatočne pripravené, úlohy neformulujú dostatočne jasne, počas práce skupiny neobchádzajú, čím dávajú najavo nezáujem o priebeh ich práce. Práca v skupine nebude účinná vtedy, ak ju bude učiteľ využívať nepremyslene, príliš často, alebo ak budú žiaci v skupine pracovať príliš dlho.

Práca v skupine je súčasťou takmer každého moderného vyučovania, preto by nemala chýbať ani na vyučovaní náboženskej výchovy.

Voľne spracované podľa: G. Petty: Moderní vyučování, Portál Praha 1996.

DESATORO**Piate prikázanie – Nezabiješ.**

Pomôcky: väčší počet fotografií rôznych ľudí, film Zázrak života, noviny, časopisy.

Cieľová skupina: žiaci 8. a 9. ročníka ZŠ

1. Uvedenie do témy:

- **Hodnota ľudského života**

Žiaci si prezerajú fotografie ľudí – tvári alebo postáv rôzneho veku, rasy a v rôznych situáciách. Fotografií by malo byť viac ako žiakov. Žiaci si vyberú z ponúknutých tú fotografiu, ktorá ich niečím zaujala. Žiaci sedia v kruhu a ukazujú si navzájom vybrané fotografie a rozprávajú: prečo som si ju vybral, kto môže byť ten človek na fotografii, čo asi prežíva, aký má život, je šťastný, má jeho život pre niekoho cenu, akú...?

Môže sa stať, že žiaci viac hodnotia cenu života u človeka, ktorý je krásny, dokonalý alebo znázornený v nejakom vzťahu (matka s dieťaťom, zamilovaná dvojica). Tu má učiteľ vyzdvihnúť vysokú hodnotu života každého človeka, nielen toho, ktorého život si cení najbližší človek. Poukáže na existenciu oveľa hlbšieho vzťahu, ktorý dáva hodnotu každému ľudskému životu – je ním vzťah Boha k človeku, skutočnosť, že Boh na každého človeka myslí osobne a s láskou.

2. Hlavná časť

- **Dôstojnosť ľudského života**

Učiteľ vysvetlí zmysel piateho prikázania. Poukáže na rozdiel medzi kresťanským pohľadom na život a prevažujúcou mienkou v spoločnosti. Ľudský život býva často hodnotený len z hľadiska výkonu, krásy, sily, schopnosti, moci. Spoločne so žiakmi sa zamýšľa nad tým, ktorí ľudia sú podľa takéhoto hodnotenia málo dôležití a ich život málo hodnotný Ktoré skupiny ľudí sú týmto oceňovaním priamo ohrozené?

Činnosť žiakov

Piate prikázanie obsahuje jediné slovo NEZABIJEŠ! Dotýka sa však mnohých oblastí života. O tom sa žiaci presvedčia z novinových správ. Žiaci dostanú rôzne noviny a časopisy a majú za úlohu nájsť a vystrihnúť správy, ktoré informujú o porušovaní piateho prikázania. Výstrižky si prečítajú a potom odpovedajú na otázky: Aká je súvislosť medzi novinovými správami a piatym prikázaním? Ktorých oblastí ľudského života sa to týka? Ako by sa dalo zabrániť týmto hriechom? Výstrižky môžu aj roztriediť podľa oblastí, ktorých sa dotýkajú, napríklad: dobrovoľné riskovanie života, samovraždy, terorizmus, vojny, genocída, úcta k životu v akejkoľvek etape, ubližovanie na zdraví, násilie v médiách a počítačových hrách, správna starostlivosť o zvieratá a pod. Tieto správy môžu viesť k zamysleniu, ako hriechne a nezodpovedné konanie ubližuje ľuďom i celej spoločnosti. Žiaci sa tiež môžu podeliť s tým, aké reakcie v nich takéto správy vyvolávajú a čo by sme mohli a mali my, kresťania, urobiť pre to, aby sme sa vždy správne zachovali. Všetko môžeme zahrnúť do spoločnej spontánnej modlitby.

Starších žiakov vedie učiteľ k zamysleniu nad aktuálnymi problémami dnešnej doby v tejto oblasti – od ochrany nenarodeného života až po problém eutanázie. Môže im premietnuť časti filmu Zázrak života. Predtým ich vyzve, aby sa pri sledovaní filmu zamysleli nad tým, v ktorom okamihu sa, podľa ich názoru, začína ľudský život. O svojich názoroch a dojmach z filmu potom možno spoločne diskutovať.

3. Záver

Okolo sviece rozložíme fotografie, ktoré si žiaci v úvode hodiny vybrali na zamyslenie. Každý žiak dostane papier, na ktorý napíše jeden z citátov: „Neboj sa, veď som s tebou ja, neobzeraj sa, veď ja som tvoj Boh, posilňujem ťa, ba pomáham ti, držím ťa svojou spásnou pravdou.“ Iz 41,10 „Neboj sa, ja ti pomáham.“ Iz 41,13b „Hľa, môj služobník, priviniem si ho, vyvolený môj, mám v ňom zaľúbenie.“ Iz 42,1 „Neboj sa, veď ťa vykúpim, po mene ťa zavo-

lám, ty si môj.“ Iz 43,1 „Veď ja som Pán, tvoj Boh.“ Iz 43,3 „Neboj sa, veď som s tebou ja.“ Iz 43,5 „Pretože si drahý mojim očiam, vzácny a ja ťa milujem.“ Iz 43,4a „Ja som Pán, tvoj Boh, čo ťa učím, aby si mal úspech, čo ťa vediem cestou, ktorou máš ísť.“ Iz 48,17 Papier priloží pod fotografiu.

Hodinu zakončíme spoločnými prosbami za tých ľudí, ktorých život je rôznym spôsobom ohrozený.

Spracované podľa: Katechetický věstník, č.7, šk.r. 2002/03

PONÚKAME

Spolok sv. Vojtecha: **Sväté písmo - Genezis, Exodus, List Rimanom**

Knihy zo Sv. písma určené na Biblickú olympiádu na školský rok 2006/07.

Cena: 100,- Sk

Peter Fedor, KBD: **Sväté písmo a Boží kult**

Zborník z biblickej konferencie s medzinárodnou účasťou pre záujemcov o oblasť teológie a biblistiky. Obsahuje prednášky odborníkov z tejto oblasti – Roman Bogacz, František Trstenský, Peter Dubovský, Roman Pindel, Mária Poliaková, Anton Tyrol, Stanislav Halas, Peter Fedor a Tomasz Jelonek.

Cena: 110,- Sk

Ugo Vanni, KBD: **Opojenie Duchom**

Publikácia prináša základný náčrt spirituality apoštola Pavla. Chce ňou prispieť k duchovnej formácii tých, ktorí svoj duchovný život chcú postaviť na solídnom biblickom základe.

Cena: 110,- Sk

Jozef Luscoň: **Slovko do uška**

Knihka je vhodná pre mladých i pre tých, ktorí s nimi pracujú. V knihe ide o pokus aspoň trochu povedať, čo sa dá robiť so slovom pri výchove.

Cena: 55,- Sk

DKÚ: **Farebné šatky**

Ponúkame sadu šiestich farebných šatiek 70x70 cm do vykladacieho materiálu (zelená, modrá, biela, červená, okrová, žltá).

Cena: 300,- Sk

Flanelová tabuľa so súborom biblických postáv

Táto ponuka sa nachádza v angličtine na internetovej adrese: <http://www.thefeltsource.com/BB-The-Last-Supper.html>

HRIECH PRARODIČOV (Gn 3, 1-24)

Biblická katechéza pre dospelých

Ciele:

Kognitívny:

Spoznať cestu pádu a záchranu človeka.
Definovať a analyzovať dôsledky hriechu (narušenie vzťahu človeka a Boha, duchovná a telesná smrť).
Zdôvodniť veľkú Božiu lásku k človeku.

Afektívny:

Prejaviť záujem o vzájomné počúvanie a delenie sa.

Cieľová skupina:

mládež a dospelí

Pomôcky:

kríž, Sväté písmo, Časopis Sväté Písmo pre každého č. 6/2003

Metódy:

rozprávanie, práca s biblickým textom, skupinová práca

Model obsahovej línie:

kerygmatický (biblický)

Stratégia katechézy:

vysvetľujúca

ÚVOD

1) Rozprávanie

Animátor privíta účastníkov, oboznámi ich s priebehom stretnutia a vyzve k rozprávaniu na tému pokušenie, napr. „Určite ste sa stretli s pokušením, buď ste boli pokúšaní vy, alebo ste boli i tými, ktorí sa sami stali nástrojom pokúšania. Možno by ste o niektorých situáciách mohli i porozprávať.“

Animátor sleduje rozprávanie a z jednotlivých životných príkladov si pripravuje formuláciu pojmu pokušenie (Pokušenie podnecuje vôľu do niečoho zlého a zakázaného. Je skúškou, ktorej je človek vystavený. Podľahnúť pokušeniu znamená otvoriť cestu k hriechu.)

HLAVNÁ ČASŤ

1) Práca s biblickým textom - Genesis 3, 1-24

Animátor vyzve jedného z účastníkov, aby prečítal úryvok z Knihy Genesis 3, 1-24. Po prečítaní textu vyzve účastníkov, aby našli slová, ktoré súvisia s témou pokušenie. Účastníci by mali vypísať slová: had, ľstivosť, Eva, nezomriete, nahý, strach, hriech, vyhnanie z raja. Upozorní na to, že za uvedenými slovami sa skrýva chronológia spáchania prvého hriechu a zároveň páchania hriechu vôbec. Aby sme si uvedenú problematiku mohli analyzovať, rozdelíme si biblický text na osem častí.

1. Prečo práve had (Gn 3, 1)
2. Ľstivosť hada (Gn 3, 1)
3. Had začína otázkou (Gn 3, 1b)
4. Odpoveď ženy Evy (Gn 3, 2-3)
5. Nezomriete, budete ako Boh (Gn 3, 4-5)
6. Spoznali, že sú nahí (Gn 3, 7)
7. Strach a útek pred Bohom (Gn, 3, 8)
8. Dôsledky hriechu (Gn 3, 16-19) a vyhnanie z raja (Gn 3, 22-23)

2) Analýza biblických textov

Animátor postupne prechádza jednotlivými textami a vysvetľuje. Môže voliť i takú formu, že účastníkov rozdelí do skupín. Každá skupina má časopis Sväté písmo pre každého. Účastníci sa v skupine rozprávajú o biblickom texte a v pléne referujú to, čo už o uvedenom texte počuli, čítali, nad čím sa zamýšľali. Animátor v závere rozprávania doplní to, čo nebolo povedané účastníkmi.

Prvá časť: Prečo práve had (Gn 3, 1)

„No had bol ľstivejší ako všetky poľné zvieratá, ktoré urobil Pán, Boh, a vravel žene: „Naozaj povedal Boh: »Nesmiete jesť z nijakého rajského stromu!«?

Prečo práve hadovi, a nie inému zvieraťu, bola prisúdená úloha pokašiteľa človeka?

V dávných východných kultúrach toto zviera pokladali za symbol nesmrteľnosti a plodnosti. Kanaánčania, pôvodní obyvatelia Svätej zeme, vykonávali modloslužobné kultu o hadoch. „Had“ – Nahaš v hebrejčine znamená aj „uviesť do pokušenia.“ Obraz hada, postupne v priebehu dejín biblického výkladu, dostával charakteristiku sily, protiviacej sa Bohu a jeho plánom, až nakoniec bol stotožnený so satanom. (Zjavenie svätého Jána hovorí: „Chytil draka, toho starého hada, ktorým je diabol a satan, a sputnal ho na tisíc rokov.“ (Zjv 20,2) Podobne Zjv 12,14 vykresľuje hada ako nepriateľa

Boha: „Ale žena dostala dve krídla veľkého orla, aby mohla odletieť na púšť na svoje miesto, kde ju budú živiť čas a časy a pol času ďaleko od hada.“ Tento pokušíteľ privedie v biblickom rozprávaní prvého hriechu ženu a potom aj muža k postoju neposlušnosti voči Bohu.

Druhá časť: Estivosť hada (Gn 3, 1)

Estivý (po hebrejsky „arum“) je vlastnosť, ktorá sa spajala s hadom. Ježiš v Mt 10,16 hovorí: „*Hľa posielam vás ako ovce medzi vlkov. Buďte teda opatrní ako hady a jednoduchí ako holubice.*“ Slovenský preklad uvádza slovo „opatrní“, ale v gréčtine je slovo „fronimos“, čo znamená múdry, šikovný. Túto vlastnosť zneužíva diabol a využíva hada na svoje plány. Estivý znamená aj najchytrejší. Napríklad chytrosť obchodníka je skôr znakom múdrosti, vedieť riadiť, zariadiť, „režírovať veci“ – je znakom istej múdrosti. Avšak: táto vlastnosť je tu aplikovaná na živočícha, a to ešte k tomu na hada. Chytrosť je neutrálna, ale keď sa hovorí o hadovi, že je chytrý, to už nie je také neutrálne: had, ktorý sa plazí po zemi je schopný mimetických premien (mimetický – „mimeomai“ je grécke slovo, čo znamená herecký, divadelný, dramatický, napodobňujúci, čiže má ochrannú schopnosť daktorých živočíchov napodobňovať iné živočíchov), je tichý, ťažko ho zbadáť, na rozdiel od slona – týmto vlastne had reprezentuje jedno z najnebezpečnejších zvierat pre človeka (... a ona – Eva s ním koketuje!) Had je symbol pozitívny i negatívny. Kristus nám hovorí: „Buďte opatrní ako hady...“ V knihe proroka Amosa kapitola 5, verš 18-19:

(18) „Beda vám, čo žiadate deň Pána! Načože je vám Pánov deň? – On je tma, a nie svetlo.“

(19) „Ako keď niekto uteká pred levom a narazí na medveďa, ide domov, oprie sa rukou o múr a v tom ho uhryzne had.“

Pokúšenie je práve také ako had, ktorý sa približuje, nevšímneš si ho, až kým ťa neuhryzne.

Tretia časť: Had začína otázkou (Gn 3, 1b)

„*Naozaj povedal Boh: »Nesmiete jesť z nijakého rajského stromu!«?*“

Had predstavuje skreslený príkaz. Vstupuje do dialógu so ženou, ale jeho otázka je pokúšením, že vnáša do duše človeka pochybnosť. Hovorí sa, že pochybnosť je otcom hriechu. To sa darí hadovi. Vkladá do srdca ženy pochybnosť. Had úplne prevrátil zmysel prikázania (z jedného stromu – nie z nijakého). Jesť zo stromu poznania dobra a zla znamená život, nejесť ani z jedného stromu znamená smrť – je to teda príkaz smrti? Hadova otázka vnáša pochybnosť o tom, či príkaz, ktorý dal Boh je vôbec dobrý. Poznanie dobra a zla, ktoré človek získa tým, že sa uchýli k zlu je ďaleko od toho poznania, ktoré patrí Bohu. Na to naleteli prví rodičia, mysleli si, že budú ako Boh, ale chceli to dosiahnuť zlým spôsobom, čiže tým, že prestúpia Boží príkaz. Ide iba o domnelú slobodu, ktorá privádza človeka do neslobody hriechu. Pýcha a pochybnosť boli pre prvých rodičov koreňmi hriechu.

Zvádzanie a klam vždy boli a budú. Aj v starom Izraeli bolo zvádzanie Izraela k uctievaniu cudzích bohov. Človek je už taký, môže byť zvedený a vždy sa nájde niekto, kto túto jeho slabosť využije.

Štvrtá časť: Odpoveď ženy Evy (Gn 3, 2-3)

Žena odpovedala hadovi: „*Z ovocia rajských stromov môžeme jesť, ale o ovocí stromu, ktorý je v strede raja, nám Boh povedal: »Nejedzte z neho, ani sa ho nedotýkajte, aby ste nezomreli!«*“

Na prvý pohľad sa zdá, že žena odpovedá dobre a správne. Avšak odpoveď obsahuje dve nejasnosti „ani sa ho nedotýkajte, aby ste nezomreli, to Boh nepovedal. Žena zrazu nechápe Boží príkaz ako niečo rozumné a dobré, ale skôr ako niečo svojvoľné, čosi nerozumné, nepotrebné, čosi navyše, ako niečo vonkajšie, čo treba zachovávať, ba za čosi až prehnané. Nevie, prečo ho treba zachovávať, nerozumie a nechápe zmysel, tak nakoniec preženie – nesmie sa ho ani dotknúť, ani naň pozeráť, ani o ňom hovoriť.

Žena pod vplyvom hada nechápe zmysel príkazu, nielenže ho mení, ale nedokáže viac pochopiť, že Boží príkaz je v službách života. Boh predsa chce život človeka.

Piata časť: Nezmriete, budete ako Boh (Gn 3, 4-5)

Tu povedal had žene: „*Nie, nezomriete, ale Boh vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvoria sa vám oči a vy budete ako Boh, budete poznať dobro a zlo.*“

Had ponúka: „Budete ako Boh.“

Na scéne sa objavuje nie botanický, ale symbolický strom, symbol dobra a zla, teda morálny, ktorý určuje iba Boh. Človek chce sám rozhodovať o tom, čo je dobro a čo zlo, a odmieta Boží zákon, chce sa stať autoritou v oblasti morálky.

Človek zjedol zo zakázaného ovocia a „nezomrel“, ba práve otvorili sa mu oči: pozná čosi, čo predtým nepoznal: hriech, zlo. Po otvorení očí, teda človek veľa nezískal.

Šiesta časť: Spoznali, že sú nahí (Gn 3, 7)

„I otvorili sa obom oči a spoznali, že sú nahí.“

Keď si uvedomili, že sú nahí, majú strach jeden z druhého i pred Bohom. Uvedomiť si svoju vlastnú nahotu znamená pochopiť, že sa nachádzame v bezbrannej situácii. Nahota – prejav blízkosti smrti, chápe sa ako čosi smrteľné a nebezpečné. Zistili, že medzi mužom a ženou je narušený vzťah, taktiež vzťah človeka k Bohu, blížnemu i k prírode. Hanblivosť je dôsledok hriechu a zároveň je indikátorom (ukazovateľom) nevinnosti a jednoduchosti, má teda aj čosi pozitívne. Pocit hanby indikuje, že človek stratil niečo, čo predtým vlastnil, že zhrešil, že niečo nie je v poriadku, avšak zároveň nadobudol istú múdrosť a poznanie, za ktoré zaplatil tým, čo stratil (Creazione, 160). Hriech spôsobuje radikálnu zmenu.

Siedma časť: Strach a útek pred Bohom (Gn, 3, 8)

„A potom, keď počuli hlas Pána, Boha, ktorý sa za denného vánku prechádzal po záhrade, skryl sa Adam i jeho žena pred Pánom, Bohom, medzi stromami záhrady.“

Boh akoby „nevedel“, čo sa udialo. Nasleduje séria otázok a odpovedí – ako sa to udialo? Otázky sú adresované mužovi i žene, nie hadovi. Prví ľudia sa snažili prikryť svoju duchovnú nahotu telesnými šatami. Človek tým, že sa dopustil hriechu, opustil Boha. Ale Boh neopúšťa človeka, hľadá ho a rozpráva sa s ním. Boh konverzuje s človekom ako jeho Otec a Stvoriteľ.

Boh sa pýta: kde si? Táto otázka, ktorou Boh hľadá človeka, neznamená, žeby Boh nevedel, kde je človek, ale má priviesť človeka k uvedomeniu si toho, že spáchal hriech. Boh ho hľadá, nie aby ho potrestal, ale ho pozýva k zodpovednosti, a to znamená brať človeka vážne, takého, aký v skutočnosti je. Človek sa odváži dokonca vo svojej obrane vniesť obvinenie proti Bohu. Adam odpovedal: „Žena, ktorú si mi dal... ona mi dala...“ – typická vlastnosť človeka v obrane. Žena sa vyhovára na hada, ale had nie je braný na zodpovednosť.

Ôsma časť: Dôsledky hriechu (Gn 3, 16-19) a vyhnanie z raja (Gn 3, 22-24)

Potrestanie a prísľub Mesiáša: prvá blahozvesť – protoevanjelium.

Trest je nutný, lebo len tak dochádza k odhaleniu toho, čo je zlo a aké je. Hriech človeka je jeho smrť a človek by nikdy nepochopil, že potrebuje byť oslobodený od smrti a od hriechu.

Z prvotného hriechu sa rodili ďalšie hriechy. Zničili harmóniu medzi človekom a materiálnym svetom. Konečným dôsledkom neposlušnosti (hriechu) voči vôli Otca je smrť telesná a večné zatratenie – smrť duchovná. Potrestanie, ktoré Boh adresuje hadovi: „Po bruchu sa budeš plaziť...“ nie je adresované zvieratú, ale diablu, ktorý využil zviera ako svoj nástroj. Had je symbol zlého ducha. Keďže sa diabol povýšil nad človeka, bude teraz ponížený, bude jesť denne prach zeme, tej zeme, z ktorej bol človek stvorený.

ZÁVER

1) Zhrnutie obsahu a formovanie postojov

Animátor zhrnie cieľ stretnutia, napr. takto: Úryvok z knihy Genezis hovorí o stvorení človeka ako o bytosti rozumovej a slobodnej. Boh dal človekovi spoľahlivé normy správania. Človek ho však neposlúchol, sám chcel rozhodovať o tom, čo je dobré a čo zlé. Vzbúril sa proti Bohu. Nechcel byť od Neho závislý. Tým sa v histórii ľudstva objavil hriech a z neho ďalšie.

Ale Boh nenechal človeka samého. Sľúbil, že zlo bude porazené. Jediným lekárom je Ježiš Kristus, v ktorom môžeme prijímať uzdravujúce milosrdenstvo. Pán Boh od nás očakáva našu dôveru a poslušnosť jeho Synovi.

Každý z nás vo svojom živote robí rôzne rozhodnutia a neustále je stavaný do situácií, z ktorých si musí vybrať. Preto je dôležité, aby sme sa zamysleli, čím sa riadime pri rozhodnutiach, nad čím uvažujeme pri rozhodovaní (napr. zisk, dobro vlastné, dobro iných, radosť atď.) Pri vykonávaní voľby je dôležité hľadanie Božej vôle. Ale neprestáva nás milovať ani vtedy, keď sme neposlušní, keď nedokážeme urobiť správne rozhodnutie.

2) Modlitba

Animátor vyzve účastníkov k modlitbe, napr.: „Pán čaká na nás, aby sme ho pozvali do nášho života. Preto odovzdajme všetky zlé rozhodnutia Ježišovi, poprosme o svetlo Jeho Ducha, aby nám pomáhal urobiť správne rozhodnutia a uchránil nás pred pokušeniami.“

3) Pieseň

V závere môžu účastníci zaspievať pieseň k Duchu Svätému.

(podľa katechézy B. Akimjakovej, upravené DKÚ)

Meditácia k obrazu Stvorenie (na úvodnej strane) pre dospelých.

Vidíme pred sebou obraz evolúcie; pre začiatok akoby atómové jadro, červená guľa v strede. Pre maliara - teológa je to veľký zázrak, z matérie povstáva život; celý kozmos, zem s moriami a súšou, horami, rastlinami, zvieratami... A z tohto života vyrastie aj duch, plnosť, keď raz človek spozná vo svojom Stvoriteľovi svoje ty.

Boh rukami vysúva zem na povrch z mora (meno ktorého je spočiatku chaos), do svetla a poriadku. „Všetko povstalo z Neho a bez Neho nepovstalo nič z toho, čo povstalo. V ňom bol život a ten život bol svetlom ľuďí.“ (Jn 1,2-4) Následky už v obraze nie sú; mysliaci človek tlačí všetko späť do chaosu, v ústrety totálnemu zničeniu seba a všetkého, čo Boh stvoril. Zachrániť nás môže len druhá evolúcia. Aj táto možnosť je nám daná. Obraz to diskkrétne naznačuje. Potrebujeme nové myslenie, novú lásku. Už aj Marc Chagall povedal, že „svet dnes môžeme zachrániť len skrze lásku“. Bez lásky svet umrie. Pre život je dnes rozhodujúce ako nežne, t. j. s akým citom budeme spolu žiť, lebo neha v medziľudských vzťahoch sa prenáša aj do nášho prostredia, ktoré je spolu s nami naším svetom (porov. Rim 8).

Boh na začiatku stvoril rajskú záhradu. Človek ju mal ochraňovať a zveľaďovať. Dnes vidíme len to, koľko námah a peňazí obetuje človek na to, aby z našej krásnej zeme urobil púšť. Predstavme si ale, že sme ešte len na začiatku. Sme záhradníkmi v tejto nám darovanej záhrade. Nad zemou nebudeme vládnuť a vykorisťovať ju, ale ju budeme s láskou kultivovať, obrábať a starať sa o ňu. Tým, ktorí sú slabí, budeme pomáhať, aby na zemi nielen prežili, ale sa mohli aj zdravo rozvíjať.

Potrebujeme nielen evolúciu lásky, potrebujeme aj evolúciu viery, ako to vo svojej vízii budúcnosti videl Teilhard de Chardin. Autor nás na to upozorňuje skamenenými hviezdami v múre, v Božej ruke. Boh je prítomný všade a vo všetkom čo stvoril, čiže aj v hmote, kameni...

Druhá evolúcia bude totiž úspešná len spolu s Bohom. Len s ním. Boh nám k tomu núka svoje ruky. To sú ruky toho, ktorý sa stal človekom; ruky Ježiša Krista. Je len na nás, či naša zem bude znova rajom, ak poslúchneme Ježišovú výzvu k obráteniu (porov. Mk 1,15) a všetky jeho „návody“ k láske k bližnému (porov. Lk 10,37 a i.). Ak budeme vedieť odpúšťať, pomáhať a milovať, potom bude naša zem znova tým, čím ju chcel mať Boh; rajskou záhradou, vinohradom, ružovou záhradou, záhradou lásky a porozumenia.

V obraze táto budúcnosť už začala. Len či chceme aj my vstúpiť do obrazu? Povzbudzuje nás k tomu Adolf Delp, ktorý pár dní pred násilnou smrťou v hitlerovskom väzení povedal: „Dôverujme v život, lebo ho nežijeme sami, Boh ho žije spolu s nami!“

(Die Bilder der Bibel von Sieger Köder, Schwabenverlag AG, 1996, preložila E. Plešková)